

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Ψυχολόγοι και ήθολόγοι ανέκαθεν ἐκ συμφώνου ἀναγνωρίζουσιν ὅτι τρία στοιχεῖα συντελοῦσιν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τούτεστι τὰ φυσικὰ προτερήματα, ἡ ἀνατροφὴ ἐν τῇ μάλλον εὐρείᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ καὶ ἡ ἀτομικὴ ἐνεργητικότης καὶ θέλησις. Τὸ ἐν Γαλλίᾳ παιδαγωγικὸν σύστημα φαίνεται ἰδιαιτέρως τείνον ἐπὶ ἐξάρτη τὰ δύο τελευταῖα ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ πρώτου.

Ἄλλὰ νομίζομεν ὅτι τοιαύτη παραμέλησις δὲν εἶνε ποσῶς ἀβλαβής. Σπουδαιότατον ἐν τῇ ἀνατροφῇ εἶνε τὸ λαμβάνειν ὑπ' ὄψιν τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα τῶν μαθητῶν, τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἐκ φύσεως διαφορῶν, τὴν ἔμφυτον τέλος ἀνεμοιότητα καὶ ἀνισότητα, τὴν παρατηρουμένην περὶ τὰς κλίσεις καὶ τὴν ἰκανότητα τῶν παιδίων. Ἄλλως ἢ παραλείψις ἄγει ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως εἰς τὴν παιδαγωγικὴν ἀπολυταρχίαν καὶ τὸν δεσποτισμὸν.

Ἄφου δὲν εἶνε ὄλων ὁ νοῦς πλασμένος κατὰ τὸ αὐτὸ ὑπόδειγμα, ἀφου ἕκαστος αὐτῶν φέρει τὸ σημεῖον τῆς πρωτοτυπίας, τῆς ἰδιορρυθμίας ἐφ' ἧς ἐρείδεται ἡ ἀναλλοίωτος αὐτοῦ προσωπικότης, διατί ζητοῦμεν διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβάλλωμεν εἰς πάντας τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, νὰ ἐφαρμόζωμεν εἰς πάντας τὴν αὐτὴν μέθοδον; Τὸ τοιοῦτον εἶνε ἐγκλημα ἅμα καὶ σφάλμα· ἐγκλημα κατὰ τῆς ἀτομικότητος καὶ σφάλμα περὶ τὸν ὑπολογισμόν, καθότι πᾶσαι αἱ πρὸς κατόρθωσιν αὐτοῦ προσπάθειαι θ' ἀποβῶσιν ἄγονοι. Ἄντι νὰ ἐμποδίζωμεν τὴν γεννωμένην, ἢ ὑπάρχουσαν ἤδη, πρωτοτυπίαν προτιμότερον νὰ βοηθῶμεν τὴν ἀνάπτυξίν τῆς.

Περὶ τούτου ὑπάρχει γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Δίστεργκεγ βραχεῖα πραγματεία, ἣτις ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ ἐγκόλπιον πάντων τῶν παιδαγωγῶν. «Πῶς! λέγει, θέλετε ν' ἀναγκάσγη χίλια παιδία, ἑκατὸν παιδία, δύο παιδία, ἔστω, νὰ ὁμιλῶσι μὲ τὸ αὐτὸ ὕφος, νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν γραφικὸν χαρακτήρα, νὰ κόμωσι ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ ἔργον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον; . . . Οὐδαμοῦ ὅσον εἰς τὴν παιδαγωγίαν ἐφαρμόζεται τὸ δόγμα ὅτι: ὁσάκις δύο ἄνθρωποι πράττουσι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, τὸ ἔργον τῶν δὲν εἶνε τὸ αὐτῶν».

Πράγματι δὲ ὑπάρχει ἀκριβῶς μεταξὺ τῶν δύο πράξεων τῶν φαινομένων ὁμοίων πᾶσα ἡ διαφορὰ ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ τῶν δύο νόων τῶν ἐπινοησάντων αὐτάς, μεταξὺ τῶν αἰτιῶν τῶν ὑπαγο-

ρευσασῶν αὐτάς, μεταξὺ τῶν μέσων, δι' ὧν ἐπραγματοποιήθησαν. Πᾶς παιδαγωγὸς ὀφείλει κυριώτατα νὰ γινώσκῃ τὸ τοιοῦτον καὶ νὰ τὸ ὑπολογίζῃ, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ὁμοιάσῃ, κατὰ τὴν ἔντονον ἔκφρασιν τοῦ Δίστεργκεγ «πρὸς τοὺς νεκροὺς τοὺς συνωμοτοῦντας κατὰ τῆς ζωῆς.»

Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς κανόνα τὸ ὅτι αἱ κανόνες πρέπει νὰ εἶνε πολλοί. Ἐλληνι φιλόσοφος, σχῶν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ζωηροτέραν τὴν συναίσθησιν τῆς διακρίσεως τῶν ἀτόμων, ὁ Ἀριστοτέλης, εἶπεν ὀρθότατα ὅτι ὁ γυμναστὴς δὲν ὀρίζει εἰς πάντας τοὺς μαθητάς του τὰς αὐτὰς ἀσκήσεις.

Τὸ ἀπόφθεγμα τοῦτο ἰσχύει δι' ὅλους τοὺς διδασκάλους καὶ ὄχι διὰ μόνον τὸν γυμναστήν. Αἱ αὐταὶ συμβουλαί, αἱ αὐταὶ ἐπιπλήξεις, οἱ αὐτοὶ ἔπαινοι δὲν ἀρμόζουσιν εἰς πάντας τοὺς μαθητάς τῆς αὐτῆς τάξεως. Ἐνθυμούμαι ὅτι ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἐκθεσιν τῶν διδασκαλείων κατ' Ἰούλιον τοῦ 1900 ἐξεπλάγην ἰδὼν εἰς πολλὰ τετράδια διωρθωμένων γαλλικῶν θεμάτων τὴν ἐξῆς σημείωσιν: «Ὅρα τὴν γενικὴν σημείωσιν τὴν ἀναγραφεῖσαν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς δεσποινίδος X...» Τὸ τοιοῦτον ὡς μέσον διορθώσεως εἶνε σοβαρὸν παιδαγωγικὸν λάθος. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει ἐκ τῶν παρατηρήσεων, τῶν γινομένων πρὸς τὴν δεσποινίδα X... ἐπωφελῶς, νὰ μὴ χρησιμεύῃ τι πρὸς τὴν γείτονα τῆς μαθήτριαν.

Τὸ σύστημα τοῦτο θὰ ἦτο ὀρθόν, ἐὰν τὰ πνεύματα ἔφερον στολὴν ὁμοιόμορφον, ἐὰν ἦσαν ἀπλῶς ἀριθμοί. Ἡ ψυχολογία ὅμως μᾶς διδάσκει, ὅτι εἶνε ταῦτα ζωντανὰ ἐνεργητικότητες, περίπλοκοι καὶ πρωτότυποι. Ὅθεν πρέπει ν' ἀνακαλύπτωμεν τὸ ὑπερέχον προτέρημα ἐκάστου χαρακτήρος καὶ ἀντι νὰ τὸ καταπνίγωμεν, νὰ προσπαθῶμεν διὰ παντὸς τρόπου, ὅπως τὸ ἀναπτύσωμεν. Ἐὰν ὁ δεῖνα μαθητῆς, λόγου χάριν, δεκνύη φαντασίαν ζωηρὰν ὅπως οὖν, φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ παρακινῆται, ὅπως τὴν καλλιεργῇ καὶ ὄχι ὅπως τὴν χαλιναγωγῇ· ὁ ἄλλος ἔχει νοῦν πρακτικόν, μαθηματικόν· περιττὸν τότε νὰ τοῦ συστήθῃ ν' ἀναγινώσκῃ τὴν Χαλιμᾶν· ἕτερος ἔχει ἐμφύτως τὴν ἐξίν τοῦ γράφειν συνεπτυγμένως καὶ διὰ βραχείων εἰς αὐτὸν τότε θὰ εἶδα πρὸς ἀνάγνωσιν ἐκλεκτὰ λογοτεχνικὰ ἔργα, ὅπως ἐξασκήσω μᾶλλον τὸ χάρισμά του διὰ τῆς συμμορφώσεως τοῦ ὕφους τοῦ πρὸς τὸ ὕφος ἐκείνων. Καὶ ἐὰν ἐτι ἤθελεν ἀναγινώσκῃ ἐπὶ χρόνον μακρὸν σχοινοτενεῖς περιόδους βῆτορικῶν λόγων, εἶνε πιθανώτατον ὅτι δὲν ἤθελεν ἀποκτήσῃ τὴν ἐξίν τοῦ γράφειν βῆτορικάς φράσεις, θὰ ἔδραπτεν

ἀπλῶς τὸ φυσικόν του χάρισμα, δι' ἀστόχου καὶ ἀδεξίου μιμήσεως. Τοῦτο ἰσχύει ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσι καὶ ὡς πρὸς πάντας.

* *

Ἄνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι περὶ οὐδενὸς τῶν μαθητῶν πρέπει ν' ἀπελπίζωμεθα. Ὁ Ταῖν συνηθίζει νὰ λέγῃ, ὅτι δύναται τις νὰ μάθῃ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν μᾶλλον ταπεινῶν κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἀποκλήρων· δύναμεθα ἐπίσης νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ διδαχθῶσι καὶ οἱ μᾶλλον ἀτίθασοι. Ἄρκει νὰ εὕρῃ τις τὸν εὐστοχὸν τρόπον καὶ μεταβάλλῃ μεθόδους ἀναλόγως πρὸς τὰς ἰδιοσυγκρασίας. Ἡ κυρία Μαιντενὼν δὲν ἔπαυεν ἐπαναλαμβάνουσα πρὸς τὰς ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τοῦ Σαίν-Σὺρ καλογραφίας: ἀπρέπει νὰ γνωρίσωμεν τὸν χαρακτήρα τῶν κορασίων μας». Προσθέτει δ' ἐν τινὶ διαλέξει, ἰδιαιτέρως προωρισμένη διὰ τὰς διδασκαλίσσας, ὡσεὶ θέλουσα νὰ καταδείξῃ τίνα ὠφέλιαν δύναται ν' ἀρυσθῶσιν ἐκ πασῶν τῶν μαθητριῶν: «ἀγαπῶ ἀρκετὰ τὰ λεγόμενα κακὰ παιδία, δηλαδὴ τὰ ἐλαφρά, τὰ κενόδοξα, τὰ θυμώδη καὶ αὐτὰ τὰ ὀπωσοῦν ἰσχυρογνώμονα, τὰ κοράσια τὰ ὀπωσοῦν φλύαρα, ζωηρὰ καὶ πείσμονα».

Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ τηρητέα μέθοδος δὲν εἶνε γενικὴ καὶ περιεκτικὴ, ἀλλὰ κατ' ἀρέσκειαν· ὁ διδάσκαλος ὁ ἀξιῶν νὰ κατασβέσῃ ἐντελῶς τὴν τριαύτην ζέσιν, τὴν λίαν κοχλάζουσαν, θ' ἀπετύγχανεν. Ὅφειλε νὰ προσπαθῆσθαι μόνον νὰ κερῆσθαι καὶ. Εἶδοςμεν πάντες παιδία παίζοντα εἰς τὴν ἄμμον καὶ ἐγείροντα προχῶματα εὐθραυστα, ὅπως ἀναχατίσωσι τὸν βῦν ἰσχνοῦ βρείθρου ὕδατος· καὶ ἀληθῶς τὸ σταματῶσιν εἰς ἐν σημεῖον, ἀλλ' ἅμα στραφῶσι τὸ ὕδωρ σχηματίζῃ ἄλλην κοίτην καὶ πρέπει ν' ἀνεγείρωσι νέον πρόχωμα, μάταιον ὅσον καὶ τὸ πρῶτον, τὰ παιδία ἐργάζονται μετ' ἀδιαφορίας, ἀλλὰ τὸ βέον ὕδωρ εὕρισκει πάντοτε διεξόδον. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τοὺς νόας. Δὲν δύναται τις νὰ συστηματοποίησθαι τὴν ὄρασιν τῶν κατ' ἀρέσκειαν. Ἡ ἀληθὴς ἀνατροφή εἶνε ἡ χρησιμοποιοῦσα πάντα τὰ προτερήματα, πάσας τὰς ἐμφύτους ἰδιότητας τοῦ παιδίου καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰς ἀναπτύξῃ, ἐπιφέρουσα βεβαίως περιορισμούς τινάς, ἀλλ' ἔχουσα ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ περιόριζεν δὲν σημαίνει καταργεῖν.

* *

Οὕτω θὰ ἐκλίπη τὸ σύστημα τῆς ὁμοιομορφίας τὸ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπικρατήσαν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν κατωτέραν καὶ μέσῃν ἐκπαιδευσιν. Πιστεύομεν ἀναμφιβόλως καὶ ἡμεῖς ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις παντὸς βαθμοῦ πρέπει νὰ παρασκευάζῃ τὴν ἐνότητα τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος. Ἄλλ' ἡ τριαύτη ἐνότητα δὲν πρέπει νὰ εἶνε μονότονος. Κατὰ τὴν

ὠραίαν φράσιν τοῦ Μισλέ, πρέπει αὕτη νὰ εἶνε «ἡ ἀρμονικὴ ἐνότητα, ἐν ἣ πᾶσαι αἱ διαφοραὶ ἀγαπῶσιν ἀλλήλας». Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐνότητα αὕτη δὲν εἶνε ταυτότης, ἢ εἰς τὴν ἐνότητα ἀποβλέπουσα ἀνατροφή προϋποθέτει καὶ περιέχει ἐν ἐαυτῇ τὴν ἀνατροφήν τὴν κατάλληλον πρὸς τὰ διάφορα ἄτομα.

[Μετάφρασις]

Α.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἰδρύθη εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης πλησίον λίμνης, ἐν ἀσήμεν τοποθεσία, ἥτις διετήρησε τὸ ἰθαγενὲς ὄνομα Chautaqua ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦλαοῦ, ἔχον τὸ σχέδιον παράδοξον ὅσον καὶ τὸ ὄνομα.

Οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Φιλολογικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ Συλλόγου τῆς Chautaqua ἦσαν εἰς μέγας βιομήχανος, ὀνόματι Λεβις Μυλλερ, καὶ ὁ διδάκτωρ Ἰωάννης Βίνσεντ, ὁ κατόπιν γενόμενος ἐπίσκοπος. Μετὰ δέκα ἔτη ὁ Βίνσεντ ἐβ-βαίον μετ' ἀφελείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς ἐνδομύχου χαρᾶς, ἦν προξενεὶ ἡ εὐδοκίμησις τοῦ ἔργου εἰς ὅτι, ἀσχολεῖται, ὅτε ὁ Σύλλογος περιελάμβανεν ἐκ τῶν χιλιάδας μέλη, ἀκριβῶς ἑκατὸν χιλιάδας! Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, πανταχοῦ ὑπῆρχον μέλη—τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου—ὡς ὠνεμάσθη διὰ πρώτην βεβαίως φορὰν τὸ ἴδρυμα—ὠνειροπόλοι δὲ καὶ ἡχέτο ὅπως καὶ ἡ Ἀγγλία, μεθ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἐπιφέρει αὐτόθι ἡ University Extension, ἀποκτήσῃ τὴν συνένωσιν τῶν πνευματικῶν ὠφελιμάτων μετὰ τῶν ὑλικῶν τέρψεων, ἧς ἀπολαύουσι χιλιάδες πολλὰ ἀνθρώπων παρὰ τὰς ὄχθας τῆς ἀμερικανικῆς λίμνης.

Προϋτίθεντο οἱ ἰδρυταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τούτου πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πρώτιστου ἐπιδιωκόμενου ἠθικοῦ σκοποῦ, παρεκτός τῶν παραδόσεων τῶν ἀποτελουσῶν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῶν ἡμετέρων διδασκῶν, νὰ παρέχωνται καὶ συμβουλαὶ καὶ ὁδηγίαι καὶ διευθύνσεις περὶ τὰ ἀναγνώσματα καὶ τὰς σκέψεις τῶν προσερχομένων μετὰ προθυμίας ὅπως συμπληρώσωσι τὴν ἀτελεῖαν τῶν ἄλλοτε διδασθέντων. Ὁ βίος ἀπεχώρισεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ σχολείου, ἀμχανοῦσι δ' εὐρισκόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων· πρέπει ἄρα νὰ παραιτηθῶσι ὅπως μελετῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ὅπως διευθύνωσι τὴν μελέτην των, ἐν ἄλλοις λόγοις παρὰ τὴν

διδασκαλικὴν ἀπὸ τῆς ἑδρας παράδοσιν δημιουργεῖται ὡς ἡ οἰκεία συνδιάλεξις.

Αἱ παραδόσεις δὲν ἀφίενται εἰς τὴν ἰδιότροπον ἀρέσκειαν τῶν καθηγητῶν, ἀλλ' ἀποτελοῦσι σειρὰν προδιαγεγραμμένην καὶ κανονικὴν. Τετραετῆς περιόδου φοιτήσεως ἀπόκειται εἰς πάντας, δύναται δὲ ὁ βουλούμενος νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τεσσαράκοντα διαφόρων σειρῶν μαθημάτων, δυνατὰί τις ν' ἀκολουθῇ καὶ τὸν γενικὸν κύκλον τῶν μαθημάτων καὶ δύο ἐνταυτῷ μαθήματα ἰδιαιτέρα· δύναται νὰ μελετᾷ εἴτε ἐπιπολαίως, εἴτε σοβαρῶς, ἐπὶ 40 λεπτὰ ἢ ἐπὶ 4 ὥρας καθ' ἐκάστην. Ὁ πρῶτος κύκλος περιέχει σύνοψιν γενικὴν τῶν γνώσεων· ἐν αὐτῷ οἱ φοιτῶντες διδάσκονται ἐπιτροχάδην τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, τὴν τῶν μέσων αἰῶνων καὶ τὴν νεωτέραν, τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης, τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἠθικάς. Ὁ ἀνερχόμενος διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν τροῦλλον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐν Λονδίῳ δὲν ζητεῖ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐκτεινομένης θεάς· θέλει ν' ἀποκτήσῃ γενικὴν τινὰ ἰδέαν περὶ τῆς πόλεως, ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη, τὰ μᾶλλον ἐξέχοντα σημεῖα, ἢ δὲ πρώτη αὕτη ἐπίσκεψις παρασκευάζει ἄλλην σοβαρωτέραν. Τοιοῦτοτρόπως λέγει ὁ κ. Βίνσεντ καὶ ἀπὸ τοῦ διδασκῶντος ἐκεῖνου ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν γνώσεων γενικὸν βλέμμα, προπαρασκευάζεται ὅμως ὁ μαθητὴς εἰς ἐπιστημονικωτέραν ἔρευναν.

Εἰς τί δὲ συνίσταται ἡ οἰκεία συνδιάλεξις; Ταύτην ἀναλαμβάνουσιν οὐχὶ καθηγηταί, ἀλλὰ νεκροὶ φοιτηταί. Μέλλοντες διδάσκαλοι ὄντες συζῶσιν οἰκείως μετὰ τῶν μαθητῶν των, αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι ὠφελούνται, καθότι ἀποκτῶσιν ἐξείς προσοχῆς, διακρίσεως καὶ μεθόδου κριτικῆς. Ἀρέσκονται ἐπιθεωροῦντες καὶ ἐπαναβλέποντες σοβαρῶ τῷ τρόπῳ τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπου διήλθον ἤδη τόσα ἔτη. Ἐὰν οἱ σύντροφοὶ των εὐχαριστῶνται βλέποντες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν των τὰς μεγάλας γραμμάς εὐρέος πανοράματος, αὐτοὶ χαίρουσιν ὁδηγοῦντες αὐτοὺς ἐπιδεικνύοντες ὅτι γινώσκουσιν, ὅτι εἶνε ἤδη εἰς αὐτοὺς οἰκείον. Προέρχεται δὲ εἰς ἀμφοτέρους ὠφέλεια ἐκ τῆς τριαύτης ἀπὸ κοινῆς μελέτης καὶ ἐργασίας.

Τέλος δὲ ἐὰν ὑπάρχωσι μέλη τοῦ συλλόγου, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς ἀποδημίας των ἀδυνατοῦσι νὰ συμμετέχωσι τῶν τοιούτων εὐεργετημάτων, δύνανται καὶ ταῦτα νὰ μελετῶσι δι' ἀλληλογραφίας· αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις, αἱ ἐκθέσεις, αἱ κριτικαὶ πραγματεῖαι ἀναπληροῦσι τὴν διὰ ζωῆς ἐπικοινωνίαν μεταξὺ μαθητοῦ καὶ διδασκάλου. Ἄλλως τε ὀλίγοι εἶνε οἱ μὴ εὕρισκοντες εἰς τὰ πέριξ τοῦ μέρους τῆς διαμονῆς των βαθμοφόρον τινὰ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, ὅστις τοὺς βοηθεῖ ἢ καὶ σχηματίζει αὐτὸς ὁ ἴδιος τάξιν παραδόσεων.

Τοιοῦτος ἐν ταῖς κυριωτέραις αὐτοῦ γραμμαῖς καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς παρεχομένας παρ' ἐνὸς τῶν ἰδρυτῶν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Συλλόγου· ἀποτελεῖ ἄρα οὗτος ἀληθὴς σχολεῖον περιλαμβάνον σειρὰν μαθημάτων καὶ παρέχον συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας. Μία ὥρα καθ' ἐκάστην μεθυστικῆς μελέτης ἀντιπροσωπεύει 60 ἡμέρας σχολείου κατ' ἔτος. Ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 20 μέχρι τῶν 40 ἐτῶν τὸ ἄθροισμα τῶν ἐτησίων μελετῶν ἀντιπροσωπεύει τετραετίαν ἐκπαιδεύσεως τὰ μάλα εὐεργετικῆς. Τοιοῦτοτρόπως δὲ, προσθέτει ὁ ἰδρυτής, ἀποσοβουμένων τῶν κακῶν ἀναγνωσμάτων, ποικίλλεται ἡ τοῦ βίου μονοτονία καὶ μεταδίδεται εἰς αὐτὸν ἡ ἐλπίς καὶ τὸ θάρρος· ὁ Σύλλογος εἰσάγει μίαν ἀκτῖνα ἰδεώδους ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὴν χειρωνακτικὴν ἐργασίαν· οὕτω πως δὲ τίθενται εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν οἱ λόγοι τοῦ Ἐπικτήτου:

«Δὲν ὠραίζετε τὴν πόλιν σας, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐγείροντες μέγαρα ἀγέρωχα, ἀλλ' ἐξαίροντες τὰς ψυχὰς τῶν ὑμετέρων συμπολιτῶν· ὠριότερον εἶνε τὸ νὰ ζῶσι ψυχὰ εὐγενεῖς ἐντὸς ταπεινῶν κατοικιῶν παρὰ νὰ διάγῳσιν ἀπεχθεῖς δούλοι ἐντὸς πολυτελῶν οἰκημάτων».

Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσιν ἐν μόνον μέρος τοῦ προγράμματος· ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη δὲν εἶνε ὀλιγώτερον πρωτότυπα.

Ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας ἢ ἐπὶ δύο μῆνας καθ' ἕκαστον ἔτος πλῆθος ἐπισκεπτῶν, ἀνερχομένων ἐνίοτε καὶ μέχρις ἐξήκοντα χιλιάδων, συναθροίζονται παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης, διάγοντες εἰς τὰς ἀγροτικὰς κατοικίας, εἰς τὰ ξενοδοχεῖα καὶ εἰς τὰς πολυαριθμούς σκηναὺς τὰς ἐγειρομένας ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταφύτου ἐκτάσεως. Τινὲς διαμένουσιν αὐτόθι ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν, ἄλλοι ἐπὶ ὀκτὼ καὶ πολλαὶ χιλιάδες ἐπὶ ἓνα μέχρι δύο μηνῶν. Προσέρχονται πανταχοθεν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Καναδά· ἀκροῶνται μαθήματα ἐπιστημονικὰ, ἢ ἱστορικὰ, ἢ φιλοσοφικὰ, παρευρίσκονται εἰς πειράματα χημείας· καταγίνονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀστέρων διὰ τηλεσκοπίων. Δύνανται οἱ βουλούμενοι νὰ ἀκούσωσι σειρὰν μαθημάτων τῆς ἑβραϊκῆς, ἢ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, τῆς χημείας, τῆς πλουτολογίας. Ἀκροῶνται τῶν παραδόσεων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, παρευρίσκονται εἰς μουσικὰς συναυλίας καὶ εἰς παντοειδῆς διασκεδάσεις. Οἱ γονεῖς εὕρισκουν αὐτόθι διὰ τὰ τέκνα των τὸ τελειότερον μέρος πρὸς ἐξοχικὴν διαμονήν, τὸ μὴ παρέχον τὰς πρὸς δαπάνην ἀφορμὰς τῶν ἄλλων ἐξοχικῶν κέντρων, ἀλλ' ἀσκήσεις εὐχαρίστως ἀλμείας, λεμβοδρομίας, σφαιροβολίας, διασκεδάσεις ἀθλητικὰς, καὶ μουσεῖα καὶ εἰκόνας καὶ φωτογραφίας κλπ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἦτο θρησκευτικὸς, ὑπάρχει κεχαραγμένος εἰς μικρὰν κλίμακα ἐπὶ τῆς

γής χάρτης ανάγλυφος επί εκτάσεως μήκους εκατόν μέτρων της Παλαιστίνης· δύναται ὁ καθείς ἐκεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τὸν βουνὸν τοῦ Ἰορδάνου, τὴν νεκρὰν θάλασσαν, νὰ διέλθῃ διὰ πεδιάδων καὶ κοιλάδων καὶ νὰ περιπλανηθῇ κρατῶν τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εἰς χεῖρας καὶ σχολιάζων οὕτως ἐμπράκτως τὸ κείμενον.

Ὁ θρησκευτικὸς οὗτος σκοπὸς ὁ πρυτανεύσας ἐν ἔτει 1874 κατὰ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Συλλόγου, ὑπεχώρησε βαθμηδὸν εἰς μᾶλλον ἀνεξάρτητον πνεῦμα. Ἄλλ' οὐχ ἦττον τὸ ἔργον διασώζει· εἰς ἐτι τι ἐκ τοῦ πρωτοτύπου αὐτοῦ χαρακτηρῶς.

Ἐπάρχει ἡμέρα τις, ἐξακολουθεῖ διηγούμενος ὁ Βίνσεντ, κατ' ἐξοχὴν λαμπρὰ καὶ ἀγαπητὴ εἰς τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν λειμώνων καὶ τῶν γηραιῶν δένδρων, λαμβάνει χῶραν τελετὴ ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς φιλοσοφίας, οὗ ὁ ῥυθμὸς εἶνε ἀναπαράστασις τοῦ Παρθενῶνος. Πομπὴ συγκειμένη ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, πρεσβυτῶν καὶ νέων, ἀνηκόντων εἰς πάντα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, προβαίνει ἡγουμένης τῆς μουσικῆς καὶ τῶν λαβάρων. Παρηκολούθησαν ἐπὶ τετραετίαν τὰς παραδόσεις τῶν γενικῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν καὶ τὰς παραπληρωματικὰς σειρὰς τῶν μαθημάτων· πρόκειται δὲ ν' ἀπονεμηθῇ αὐτοῖς τὸ δίπλωμα. Μικρὰ κοράσια βίπτουσιν ἄνθη ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν χιλιάδων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν τῇ ἀκμῇ, ἢ καὶ ἐν τῇ παρακμῇ τῆς ἡλικίας των ἠθέλησαν νὰ σπουδάσωσιν ἢ νὰ συμπληρώσωσιν καὶ τὴν ἐαυτῶν μάθησιν χάριν τῶν τέκνων των, ἢ ἀπλῶς ὅπως δώσωσιν εἰς τὸν βίον των πραγματικὴν θαλερότητα.

Ἄς σταματήσωμεν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν ποιητικὴν εἰκόνα καὶ ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἡμέτερους ἀναγνώστας νὰ μελετήσωσιν καὶ νὰ σκεφθῶσιν ἐὰν δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μεταφέρωμεν καὶ εἰς τὴν χώραν μας, ἐν μέτρῳ πάντοτε, τινὰς τῶν ἰδιορρυθμῶν ἀλλὰ καὶ θαυμαστῶν διδακτικῶν μεθόδων.

A. X.

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΣΥΜΜΑΘΗΤΑΙ

«Ἡ παρακολούθησις τῶν τυχῶν τῶν συμμαθητῶν, οὗ ἕκαστος ἔσχεν ἐν τοῖς σχολείοις ἢ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, τοῦ μέλλοντος τῶν συνηλικιωτῶν ἢ τῶν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους ζώντων συντρόφων, θὰ ἐχρησίμευεν ὡς θέμα μυθιστορημάτων ἠθικῶν καὶ ποιικιλωτάτων, θὰ καθίστατο ἀφορμὴ πολλῶν σκέψεων καὶ μελετῶν περὶ τοῦ κόσμου καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν, αἵτινες μόναι καθιστῶσι καρποφόρον τὴν πείραν. Συναντώμεθα

ἐν τῇ ζωῇ, συζῶμεν ἐπὶ ἔτη, ἐπὶ μῆνας καὶ ἀποχωριζόμεθα ἄγνωστοι καὶ ἀδιάφοροι πρὸς ἀλλήλους, ὡς ὁδοιπόροι διανυκτερεύσαντες εἰς τὸ αὐτὸ πανδοχεῖον, ἢ ὡς ἵπποι ἀναπαυθέντες εἰς τὸν αὐτὸν στάβλον».

Ταῦτα λέγει ὁ Ἰταλὸς συγγραφεὺς Νικόλαος Θωμαζαῖος· ἀληθῶς δὲ αἱ δύο αὗται παραβολαὶ ἐμπνοοῦσι θλίψιν.

Πόσοι συμμαθηταὶ μας, τοὺς ὁποίους ἐθεωροῦμεν ὡς χονδροκεφάλους, διότι ἦσαν δειλοὶ καὶ ἐπιφυλακτικοὶ, διὰ θυσιῶν, διὰ μεγάλης θελήσεως, δοκιμάζοντες πικρίας, ὑφιστάμενοι ἐν σιγῇ μύριους ἐξευτελισμοῦς, ἐπέπρωτο ἐν τούτοις νὰ διακριθῶσι καὶ ν' ἀποκτήσωσι φήμην ἐν τοῖς γράμμασιν, ἐν ταῖς τέχναις, ἐν τῷ ἐμπορίῳ! Καὶ ἀπεναντίας πόσοι τῶν ἐν μαθητείᾳ συναδέλφων μας, τοὺς ὁποίους ἐθεωροῦμεν πλήρεις εὐφυΐας, διότι ἔφερον ἴσως ἐνδυμασίαν πλουσιωτέραν τῶν ἄλλων, ἐτάφησαν ἐν τῇ ἀσημότητι! Πόσοι φίλοι πλήρεις ἀκμῆς καὶ νεότητος, εἰς τὸ ἄνωγος τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ἐλπίδων των, με σῶμα ῥωμαλέον καὶ χαλύβδινον, ἀνηρπάγησαν ὑπὸ τοῦ θανάτου, ὅποτε μόλις ἤρχισαμεν νὰ ἐννοῶμεν τί ἐστὶ φίλος! . . . Περὶ πόσων φίλων οὐδὲν πλέον γνωρίζομεν! Πόσων ἄλλων ἐλησημοήσαμεν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα καὶ τὴν φυσιογνωμίαν προσέτι!

Ὁ Ἑρρίκος Χάινε εἰς τὰ «Ὀδοιπορικὰς Εἰκόνας» γράφει ὅτι κατὰ τὰς ὄρας τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν πόθων, ἐφ' ὅσον καὶ ἂν ἐβασάνιζε τὴν κεφαλὴν νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ὄνομα τῆς Βερονίκης, δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὸ ὄνομα τοῦτο τῆς ἀγαπητῆς νεανίδος.

«Τώρα, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Χάινε, ὅτε τὸ ἐνθυμούμαι ἐκ νέου, αἰσθάνομαι ν' ἀναθάλλῃ εἰς τὴν μνήμην μου ἢ παιδικὴ μου ἡλικία· γίνομαι ἐκ νέου παιδίον καὶ παίζω με τοὺς ἄλλους συντρόφους εἰς τὴν πλατείαν τοῦ πύργου τοῦ Δύσσελδερφ παρὰ τὸν Ῥήνον».

Καὶ ἐνθυμεῖται ὁ ποιητὴς τὰ μικρὰ ἐκ μῆλων πλακούντια, αἵτινα ὑπερηγάπα τότε, καθὼς ἠγάπα κατόπιν τὸν ἔρωτα, τὴν ἀλήθειαν καὶ . . . τὸ ἐκ καρίδων ῥόφημα, ἐνθυμεῖται τὸν πλανόδιον γλυκισματοπώλην ἱστάμενον ἐκεῖ εἰς τὴν πλατείαν παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ θεάτρου με κροῖονους πλήρης πλακουντίων ἐκ μῆλων ἀγγιζόντων ἀκόμη, ἐνθυμεῖται τὸν πάππον του καὶ τὸν θεῖόν του, ἀμφοτέρους διασήμους ἱατροὺς πολλοὺς σώσαντας ἐκ τοῦ θανάτου, ἀνακαλεῖ τὴν ἀγαθὴν Ἰρσὺλην, ἣτις τὸν ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ὅτε ἦτο νήπιον, καὶ τὸν γηραιὸν ἐφημέριον, τὸν μελετῶντα νυχθημερόν καὶ κοιμώμενον ἀπὸ τινος τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον.

Καὶ ὁ Χάινε, περιπλακεὶς εἰς τὸ γλυκὺ δίκτυον τῶν ἀναμνήσεων, ἀφιεροῖ οἰκτίρμονάς τινας λέξεις εἰς τὴν μνήμην ἑνὸς τῶν συμμαθητῶν.

Ἡμεθα συμμαθηταί, λέγει, ἐν τῷ σχολείῳ τῆς

μονῆς τῶν Φραγκισκανῶν καὶ ἐπαίζαμεν ὁμοῦ εἰς τὸ μέρος, ἐκεῖνο ὅπου ἀναμέσον μαρμαρίων τοίχων ῥέει ὁ ποταμὸς. Ἐγὼ τοῦ εἶπα· βγάλε τὸ γατάκι, ποῦ ἔπεσε μέσα εἰς τὸ νερόν. Καὶ αὐτὸς κατῆλθε φειδρὸς εἰς τὸ παράπηγμα τὸ κείμενον ἄνωθεν τοῦ βεύματος, ἐξήγαγε τὸν μικρὸν γάτον ἐκ τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ἔπεσεν αὐτὸς ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, καί, ὅταν τὸν ἀπέσυρον ὄλον διάβροχον, ἦτο νεκρὸς. Ὁ γάτος ἔζησε πολλὸν καιρὸν καὶ ὁ μικρὸς φίλος μου κείται ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ κοιμητήριον, ἐγὼ δὲ εἶμαι ἢ ἀφορμὴ τοῦ θανάτου του».

Ὁ γάτος ἔζησε πολλὸν καιρὸν ἀκόμη! πόση θλίψις περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπλὴν αὐτὴν φράσιν!

A.

ΨΥΧΟΠΑΘΕΙΑΙ ΕΝ Τῷ ΣΧΟΛΕΙῳ¹

Ὁ Στροῦμπελ, ὁ διαπρεπὴς φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς (καθηγητὴς καὶ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου ἐν Λειψία), ἐν τῇ ῥηξικελευθῶ αὐτοῦ *Παιδαγωγικῇ Παθολογίᾳ*, εἰς ἣν πιθανῶς συνειργάσθη καὶ ὁ πασίγνωστος ἐν τῷ ἰατρικῷ κόσμῳ υἱὸς αὐτοῦ, ἐν τῷ κεφαλαίῳ «die Klassifikation der Fehler» προσπαθεῖ νὰ κατατάξῃ συστηματικῶς τὰ ἐλαττώματα τῶν παιδίων καὶ τίθησι διαφοροὺς βάσεις κατατάξεως· οὕτω διαίρει αὐτὰ εἰς *ὄξεία* καὶ εἰς *χρόνια*, εἰς *κληρονομικά* καὶ *ἐπίκτητα* ἢτοι ἐμφυτα ἐλαττώματα καὶ ἐκ συναναστροφῆς ἐπιγεγόμενα, ἔσωθεν ἐκπηγάζοντα καὶ ἔξωθεν (einheimisch, fremden Ursprungs).

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει διὰ συντόνου προσοχῆς νὰ παρατηρήσῃ, ἐφ' ὅσον τῷ εἶνε δυνατόν, τὴν φύσιν καὶ τὴν πορείαν τοῦ παρουσιαζομένου ἐλαττώματος· διότι ὑπάρχει φόβος μήπως διὰ πλημμελοῦς ἐπιεικειᾶς καὶ συγκαταβάσεως πρὸς ἀνυπαρκτον νευροπάθειαν ἀποθρασύνῃ τὴν ἐξ ἔθους ἀτασθαλίαν καὶ ὀκνηρίαν, καὶ καταστρέφῃ ἀντὶ τῆς σώσεως.

Ἐν πρώτοις λοιπὸν θὰ διακριθῶσιν ἂν τὰ ψυχοπαθῆ φαινόμενα ἐπαναλαμβάνονται ἢ διαρκοῦσιν ἐπὶ μακρόν, θὰ ἐξετάσῃ ἂν ἐκδηλοῦνται συγχρόνως μετ' ἄλλων νοσηρῶν συμπτωμάτων ἢ συνδέονται μετ' αὐτῶν, ὅπως ἢ ἠθικὴ παράνοια συνεκφαίνεται μετὰ πνευματικῆς ἀσθενείας. Σπουδαῖον ἐπίσης εἶνε νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ παιδίου ὑπάρχουσι ψυχοπαθεῖς· ἀλλ' ἄς μὴ ἀπατηθῇ, ἂν ἴδῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ὑγιεῖς· ὀφείλει νὰ γινώσκῃ ὅτι πλὴν τῆς ἀμέσου κληρονομικότητος ὑπάρχει καὶ ἡ δι' ὑπερπηθήσεως γενεῶν, τὴν ὁποίαν ὁ Λουκάς ὀνομάζει heredité en retour, οἱ Ἄγγλοι reversion ἢ thero-

wing-back καὶ οἱ Γερμανοὶ Rückschlag ἢ Rückschritt. Τὴν μορφήν ταύτην τῆς κληρονομικότητος ἐγίνωσκεν ἤδη ὁ Ἀριστοτέλης· αὕτη δὲ μόνον καλεῖται ἀταβισμὸς καὶ οὐχί, ὡς συνήθως, ἐν γένει ἡ κληρονομικότης.

Ἡ ὀρθὴ λοιπὸν διάγνωσις ἐλαττώματος τινος ἀπικτεῖ ἀδιάλειπτον παρατήρησιν, ἧς τὸ συμπέρασμα καταγράφει ἐπιμελῶς ἐκάστοτε ὁ διδάσκαλος. Ἐννοεῖται ὅτι τὴν παρατήρησιν ταύτην δὲν περιορίζει μόνον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως, ἀλλ' ἐπεκτείνει αὐτὴν καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου, ὅπου παίζουσι τὰ παιδία κατὰ τὸ διάλειμμα, καὶ εἰς τὴν ὁδόν, ζητεῖ δὲ παρὰ τῆς οἰκογενείας πληροφορίας περὶ τῆς ἐν τῷ οἴκῳ διαγωγῆς τοῦ παιδίου.¹

Ἐν τῷ περιωνύμῳ παιδαγωγικῷ φροντιστηρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰένης, τῷ διευθυνομένῳ ὑπὸ τοῦ διασήμου καθηγητοῦ Ραῖν, εἰς ὃ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ φοιτήσῃ καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, τηρεῖται ἐπιμελῶς βιβλίον ἀπεικονίζον ὅσον ἐνεστὶ πιστῶς τὸν χαρακτήρα ἐκάστου μαθητοῦ κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐκδηλώσεις αὐτοῦ. Καὶ ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος ἔχει ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ παιδία, μετὰ τῆς δεούσης δὲ εὐστοχίας, ὥστε νὰ μὴ ὑποπτεύωνται ταῦτα ὅτι κατασκοπεύονται.

Αἱ παρατηρήσεις γράφονται ἐν τῷ μνησθέντι βιβλίῳ κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν:

1. Οἰκιακαὶ σχέσεις. 2. Ἡλικία. Μόρφωσις. 3. Ἐξωτερικόν (Φυὴ τοῦ σώματος, παράστημα καὶ βλέμμα, τάξις περὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ σχολικὰ σκεῦη). 4. Ἀνάπτυξις ὡς πρὸς τὸ γνωστικόν (Ἀντίληψις, ἐνδιαφέρον, κατ' οἶκον ἐργασίαι, προσφιλεῖς ἀσχολίαι καὶ κλίσεις). 5. Ἐκδηλώσεις τῶν συναισθημάτων (διανοητικά, ἠθικά, καλαισθητικά, θρησκευτικὰ συναισθημάτων· συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς οἰκείους, διδασκάλους καὶ συμμαθητάς). 6. Προτάσεις πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν παιδονομίαν, τὴν διδασκαλίαν καὶ ἀγωγὴν.

Ῥητῶς συνιστᾶται εἰς τοὺς διδασκάλους κατὰ τὰς ψυχικὰς ταύτας σκιαγραφίας νὰ διακριθῶσιν τὴν αἰτιώδη σχέσιν τῶν ἐκάστοτε παρατηρήσεων.

Καταφανὴς εἶνε ἡ σπουδαιότης τῶν τοιούτων σκιαγραφιῶν· τὰ παιδία προαγόμενα εἰς ἄλλην τάξιν δὲν μεταβαίνουσιν ἄγνωστα εἰς τὸν νέον διδάσκαλον, ὑποχρεούμενον ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου τὴν ἐξέτασιν τῆς ψυχικῆς αὐτῶν ἰδιουφίας. Ἄν δὲ γείνη ἀνάγκη προσκλήσεως ψυχιάτρου, εὐρίσκει οὗτος πολῦτιμον ὕλικόν ἀπαραίτητον εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ παρελθόντος τοῦ παιδίου.

1. Πῶς ἐργάζονται ὡς πρὸς τοῦτο οἱ Ἀμερικανοὶ ἰδὲ τὴν περὶ «Ψυχολογίας τοῦ Παιδίου» πραγματείαν μου ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως 1901—1902, σελ. 216—252.

Τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα πῶς δύναται νὰ συντελέσῃ ὁ διδάσκαλος εἰς τὴν προφύλαξιν τῶν παιδίων ἀπὸ ψυχοπαθειῶν καὶ εἰς τὴν θεραπείαν αὐτῶν.

Φαινόμενά τινα ἤδη εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ψυχοπαθειῶν ἀνήκοντα, ἢ δυνάμενα σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ψυχοπαθείας, τὴν αἰτίαν ἔχουσιν ἐν σωματικαῖς καταστάσεσιν, εὐθύς δὲ ὡς αὐταὶ διαγνωσθῶσι δύνατον εὐχερῶς νὰ θεραπευθῶσι. Ὁ Χὰκ ἀναφέρει δεκαπενταετῆς παιδίον πάσχον χρονίαν καταρροϊκὴν ἐξοίδησιν τῆς βινικής βλεννογόνου μεμβράνης· εἶχε κεφαλαλγίαν, ἦτο ἀνίκανον νὰ ἐκτελέσῃ τὰς σχολικὰς ἐργασίας του, ἐλησθῶναι τὰ μεμαθημένα, ἐν γένει δ' ἐπασχεν ἀμβλύνοισιν. Ἡ καυτηρίασις τῆς βλεννογόνου μεμβράνης ἀπέδωκεν εἰς τὸ παιδίον τὴν προτεράν πνευματικὴν ζωηρότητα.

Ὁμοίαν περίπτωσιν ἀναφέρει ὁ Βρέσγεν. Κοράσιον ἐκ γενετῆς ἀδυνατοῦν ν' ἀναπνεύσῃ διὰ τῆς βίνος ἤδη ἑπταετῆς ἤρχισε νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ σχολεῖον· ἦτο δυσμαθὲς, ἀνίκανον νὰ συγκεντρώσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ, ἀφηρημένον καὶ εἶχε κεφαλαλγίαν. Μετὰ τὴν θεραπείαν τῆς βίνος ἐπῆλθε γενικὴ βελτίωσις, ἀὴ κόρη φαίνεται ἀνθηρὰ, ἢ ὅλη δ' αὐτῆς ὑπόστασις μετεβλήθη. Ἡ πρῶν μεμφίμορος καὶ ἀμβλεῖα τώρα εἶνε εὐθυμος καὶ ζωηρὰ καὶ νοήμων.

Ὁ Οὔφερ ἀναφέρει ὁμοίαν περίπτωσιν ἄρρενος παιδίου ὅπερ βίβλικῶς ἐθεράπευσεν ὁ Λέντζμαν. Ἡ νοσηρὰ πνευματικὴ κατάσταση, ἢ τὴν αἰτίαν αὐτῆς ἔχουσα ἐν τῇ κωλύσει τῆς διὰ τῆς βίνος ἀναπνοῆς, εἶνε γνωστὴ ἐκ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ὀλλανδοῦ ἱατροῦ Guye ὡς *θινική ἀπροσεξία* (*aproxia nasalis*). Ὁμοίαν ἐπίδρασιν ἀσκοῦσι καὶ αἱ παθήσεις τοῦ ὠτός.

Τὰ ὄρια τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἐπιτρέπουν ν' ἀναφέρωμεν λεπτομερῶς τὴν σοφὴν ἅμα καὶ φιλάνθρωπον θεραπείαν, δι' ἧς δύστηνα ἀνισόρροπα ὄντα, ἅτινα κατέτρυχον *rauer nocturnus* καὶ κρίσεις ἐπιληπτικά, ἀνέκτησαν τὴν ψυχοφυσικὴν αὐτῶν ἰσορροπίαν καὶ προσετέθησαν εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν καὶ τὴν κοινωνίαν, ἀφ' ὧν κακὴ μοῖρα ἠπέλει νὰ τὰ ἀποχωρήσῃ διὰ παντός.

Ἐκ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως ὑγιᾶς θεωροῦμεν τὸ παιδίον τὸ ἔχον σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἰδυστασίαν καθιστῶσαν δυνατὴν τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν τῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας. Ὁ διδάσκαλος, εὐθύς ὡς ἐξακριβώσῃ ἀνωμαλίαν, οἷα ἢ μελαγχολία, ἢ τόσον ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν φυσικὴν ζωηρότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἢ ἐπιμονος ἀπροσεξία, ἢ ἐξαιρετικὴ ἀμβλύτης τῆς ἀντιλήψεως, ἢ ἀσθένεια τῆς μνήμης κατὰ τὸ πῶρον, τὸ στεγανόν καὶ ἔτοιμον αὐτῆς, ἢ πῶρον τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος κτλ. πρέπει νὰ συμβουλευθῇ θερμῶς εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου τὴν προσφυγὴν εἰς ἱατρὸν, ἰδίως εἰς ψυχίατρον.

Ἐχει δὲ καθήκον νὰ σπεύσῃ, διότι ἡ ἀναβολὴ εἶνε ἐγκλημα. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες τὸν ἱατρὸν ἐνθυμούμεθα τὴν δωδεκάτην ὥραν, ἀφ' οὗ ἀπελπισθῶμεν ἀπὸ πάντα ἄλλον, ὅτε δὲν ὑπάρχει πλέον καμμία ἐλπίς, ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχουσιν οἱ ἔξεντοι οὗτοι λόγοι: «Ἡ οἰκογένεια χρειάζεται πολὺν καιρὸν διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι ἐν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς εἶνε ἀσθενὲς· ἀφ' οὗ τέλος προσκληθῇ ὁ ἱατρὸς, ἀπαιτεῖται πολὺς καιρὸς διὰ νὰ πεισθῶσιν ἀμφότεροι ὅτι ὁ ἄρρωστος εἶνε ψυχοπαθὴς, ἀπαιτεῖται δὲ πάλιν πολὺς καιρὸς ἕως οὗ πεισθῶσιν ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ψυχιάτρου. Οὕτω δὲ ἡ ἐπικουρία τῆς ἐπιστήμης φθάνει ὑπὲρ τὸ δέον βραδέως».

Ἡ συμβουλὴ τοῦ διδασκάλου ἔσται πολὺτιμος εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ τὸν ἐξῆς ἔτι λόγον: Πολλοὶ τῶν γονεῶν ἐξ εὐγενούς φιλομαθείας ἢ καὶ ἐξ ἀπλῆς φιλοδοξίας ἐξαναγκάζουσι τὰ ἐκ ψυχοφυσικῶν αἰτίων δυσμαθῆ τέκνα τῶν δι' ἀπειλοῦν ἢ καὶ ποινῶν εἰς σύντονον μελέτην· ἢ τῶν αὐτῶν ὑπερκόπως τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπιφέρει ἔτι μείζονα κατὰπτωσιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ θυμικὴν διατάραξιν. Ὁ διδάσκαλος λοιπὸν καθήκον ἔχει νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς γονεῖς νὰ μὴ ἔχωσι πολλὰς ἀξιώσεις παρὰ τῶν τέκνων τῶν καὶ νὰ τοὺς παραινέσῃ νὰ ἐκλέξωσι δι' αὐτὰ ἐπάγγελμα μὴ ἀπαιτοῦν διαρκῆ καὶ ἐντονον πνευματικὴν ἐνέργειαν.

Ἄλλ' ἰδίως μεγάλη εἶνε ἡ εὐθύνη τοῦ διδασκάλου ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ παιδευτικὴν ἐνέργειαν. Ὁ ὄντως παιδαγωγὸς διδάσκαλος ὀφείλει κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν παιδονομικῶν καὶ παιδευτικῶν μέσων καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν οὐ μόνον νὰ μὴ παρέχῃ ἀφορμὴν εἰς γένεσιν παθολογικῶν καταστάσεων ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν παιδίων, ἀλλὰ καὶ τυχόν λανθανούσας καὶ ἔτοιμους πρὸς ἀνάπτυξιν νὰ τὰς θεραπεύῃ. Ἡ εὐμέθοδος διδασκαλία ἐποπτὰ καὶ σαφὴ καθιστῶσα τὰ διδασκόμενα ἀπαιτεῖ ἥττονα κατανάλωσιν πνευματικῆς δυνάμεως τῶν μαθητῶν, παρ' ὅσῃν ἢ στρυφνὴ καὶ ἀσαφής. Φιλόσοφος τις ὤρισε τὴν σαφήνειαν ὡς εὐγένειαν πρὸς τοὺς ἀκρατάς ἢ τοὺς ἀναγνώστας. Εἰς τὸν διδάσκαλον ἡ ἀδρότης αὐτῆ ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικῶς ὡς καθήκον.

Δὲν εἶνε δυνατόν ἐνταῦθα ν' ἀνακεφαλαιωθῶσι αἱ κατὰ τὰς νεωτέρας ψυχολογικὰς ἐρεῖνας ἀρχαί, καθ' ἃς δέον νὰ ρυθμισθῇ τὸ πρόγραμμα καὶ τὸ ὥρολόγιον τῶν μαθημάτων καὶ νὰ καταστῇ συμφωνοτέρα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν — τὴν παιδικὴν ἰδίαν ψυχὴν — ἢ διδασκαλία. Ὅχι δὲ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ δι' ὅλου τοῦ ἥθους, δι' ὅλης τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καὶ τῆς πραότητος ὀφείλει ὁ διδάσκαλος εὐεργετικῶς νὰ ἐπιδράσῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσθενικῶν παιδίων. Ὑπὸ τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, εἰς τὴν ζεῖδωρον πνοὴν τοῦ καθαροῦ

ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΕΝΑΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ¹

Ἐὶν σταθῶμεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ 19ου Αἰώνος καὶ ἐκεῖθεν στραφῶμεν πρὸς τὰ ὀπίτω, βλέπομεν αὐτὸν πλήρη ἐφευρέσεων, ἀνακαλύψεων καὶ προόδων, πρὸς τὰς ὁποίας ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἤδη στενώτατα συνδεδεμένος. Τὰ κολλοσιαῖα ἔργα τῶν ἀρχαίων ἦσαν ἀποτελέσματα ὑπομονητικῆς, μακρῆς καὶ ὠραίας ἐργασίας. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων ἐκείνων ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἄμεσον βελτίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐπίσης πᾶσα ἀνακάλυψις τοῦ 19ου Αἰώνος ἔχει ὡς ὠρισμένον σκοπὸν τὴν καλλιτέρευσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτὸς κατὰ τὸν 19ον Αἰῶνα ἐξπληρώθη εἰς βαθμὸν ἀξιοθαύμαστον. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Μεγάλου πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸ τοῦ Φιλανθρώπου Αἰῶνος. Νὰ μὲν καὶ οἱ παρελθόντες αἰῶνες ἐκληροδότησαν σπουδαίας ἐφευρέσεις, ἀλλ' εἰς τὸ διάστημα αὐτοῦ πολλῶν ἐξ αὐτῶν κατωρθώθη ἢ τελειοποιήσιν καὶ ἀπλοποιήσιν, εἰς τρόπον ὥστε ὀλοκληρῶς ἢ ἀνθρωπότης νὰ τὰς ἐπωφεληθῆται.

Ὀλίγοι ἴσως θὰ ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ συγκρίνουσιν τὰς συνθήκας τοῦ βίου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου Αἰῶνος πρὸς τὸν βίον κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ. Διὰ νὰ διευκολύνωμεν τὴν σύγκρισιν αὐτῆν ἂς φαντασθῶμεν ὅτι ταξιδεύομεν, ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὸ ἔτος 1900 καὶ βαδίζοντες πρὸς τὸ 1800. Ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ προστοιμάζομεν τὰς ἀποσκευὰς μας καὶ ἐπιβιβαζόμεθα εἰς ὠραϊστάτην σιδηροδρομικὴν ἀμαξοστοιχίαν, με ἀμάξας ὕπνου, φαγητοῦ, βιβλιοθηκῶν, λουτήρων κλπ. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐκκινεῖ καὶ κατ' ἀρχὰς τρέχει ἐπάνω εἰς σιδηρὰς ράβδους συρμένη ἀπὸ ἰσχυροτάτην χαλυβδίνην ἀτμομηχανὴν με ταχύτητα 100 χιλιομέτρων καθ' ὥραν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὅμως, καθ' ὅσον πλησιάζομεν πρὸς τὸ 1800, ἡ ἀμαξοστοιχία χάνει τὴν ταχύτητά της· δὲν βλέπομεν πλέον τὸν τηλεγράφον· τὸ τηλέφωνον ἔπαυσε νὰ λειτουργῇ· τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἀντικατέστησε πτωχὸς λύχνος ἐλαίου καὶ αὐτὸ τὸ φωταερίον ἔπαυσε νὰ φωτίζῃ τοὺς δρόμους· κανὲν ἐργοστάσιον δὲν κινεῖται πλέον με ἀτμομηχανὰς· φωτογραφία δὲν ἔχομεν· ἡ βιπτομηχανὴ ἔχθη· εἰς τοὺς ἀγρούς δὲν βλέπομεν πλέον τὰς θειριστικὰς μηχανὰς· κυριαρχοῦν ἀνενόητοι ὄλοι αἱ ἐπικίνδυνοι ἀσθένειαι, ἡ λύσσα, ἡ πανώλης, ἡ χολέρα, ἡ δ φθερίτις, ἀριθμοῦσαι ἄπειρα θύματα.

1. Εἰσαγωγή ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος 48ου βιβλίου τοῦ Συλλόγου Ὁφελίμων Βιβλίων ὑπὸ Κ. Μετὰ ἀξιοματικῶν τοῦ Ναυτικοῦ.

ἀέρος καὶ οἱ ὑγιεῖς ἐνισχύονται καὶ οἱ ὠχροί, οἱ ἐκ τῆς ὀδονηρᾶς κλίνης ἐγεροθέντες, ἀναρρωνύουσι. Τοιαῦτα ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, τοιαύτη ζεῖδωρον πνοὴ δέον νὰ εἶνε δι' ὑγιεῖς καὶ ἀσθενεῖς ἢ μετ' ἀφοσιώσεως στοργῆ τοῦ διδασκάλου.

Ἡ ψυχικὴ ἀνάπτυξις τῶν παιδίων ἔχει ἀνάγκην διπλῆς μερίμνης. Ὅτε μὲν εἶνε πρόωρος, ὑπὲρ τὸ δέον ὀρμητικὴ καὶ ἀτίθασος — καὶ ἔχει ἀνάγκην χαλινῶ — ὅτε δὲ βραδεῖα, ἀπελπιστικῶς βραδεῖα, καὶ ἔχει ἀνάγκην κέντρου. Ἐνταῦθα καταδεικνύει ὁ ἀληθὴς διδάσκαλος τὸ μιγαλεῖον τῆς ψυχῆς του. Πλήρης ὑπομονῆς καὶ ἐπιεικείας, δὲν ὀργίζεται, δὲν ἐξαγριούται· καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχη πρὸ αὐτοῦ παιδία, τὰ ὁποῖα ὅπως λέγει ὁ Κόννολλυ «ἐπρεπε νὰ τὰ δέρῃ τις ἀνά πᾶσαν στιγμὴν», συγχωρεῖ ἐν ἡρέμῳ ἀνεξικακία, διότι γνωρίζει ὅτι ἔχει ἀσθενεῖς ὑπάρξεις πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἱατρὸς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἶνε σκληρὸς καὶ ἄγριος καὶ ἐκδικητικὸς πρὸς τὸν πάσχοντα. Πόσα τιμωρία, ἐξ ἀτελοῦς γνώσεως τῆς ψυχοφυσικῆς ἰδυστασίας τῶν παιδίων εἶνε ἀδικήματα! Ὁ ποιητὴς Παπαρηγόπουλος εἶχεν ἀποκαλέσῃ τὸ ἔκθετον «ἀγνὸν υἱὸν τῆς ἀμαρτίας»· πολλὰς καὶ τὸ ἀνισόρροπον καὶ ψυχοπαθὲς, καθ' οἷον ὅποτε βαθμὸν, παιδίον, εἶνε ἀθῶρος υἱὸς τῆς ἀμαρτίας. Πάντως δὲ δὲν εἶνε ὁ αὐτεξούσιος καὶ ὑπεύθυνος ὀράστης τῶν ἀτελειῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σφαλμάτων.

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι στοιχειώδεις ψυχιατρικαὶ γνώσεις εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν διδάσκαλον. Ἡ ἰσχυρὴ καὶ πεπαλαιωμένη Ψυχολογία, ἣτις διδάσκειται ἐν ταῖς Διδασκαλείαις ἡμῶν, ἀνάγκη τάχιστα ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς Ψυχολογίας, περιλαμβανούσης πολλὰ ἐκ τῆς φυσιολογικῆς καὶ τῆς παθολογικῆς Ψυχολογίας. Ἀλλαχοῦ ἕκαστον θέρος συγκαλοῦνται εἰς ἐπιστημονικὰς ἀκροάσεις οἱ διδάσκαλοι. Καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ δύο μῆνας ἠδύνατο νὰ καλῶνται, κατ' ἐναλλαγὴν, ἕκαστοὺς διδασκάλων καὶ διδασκαλιστῶν πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἀνακλίνισιν τῶν πραγματικῶν καὶ μεθολογικῶν γνώσεων των, πλὴν δ' ἀνωτέρων μαθημάτων ζωολογίας, φυτολογίας, σχολικῆς ὑγιεινῆς, ν' αἰούωσι παρ' ἐπιστήμονος μὲν ψυχολόγου ἀκριβῆ Ψυχολογίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ὑγιεῖς παιδός, μετ' ἐφαρμογῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ διδασκαλίαν, παρὰ ἱκανοῦ δὲ ψυχιάτρου — καὶ εὐτυχῶς δὲν ἀμοιροῦμεν τοιούτων — παθολογικὴν ψυχολογίαν τοῦ παιδίου. Εἶνε δὲ ἐπιίγουσα ἀνάγκη νὰ γείνη τοῦτο καὶ δὲν ἐπιτρέπεται πλέον ἀναβολή. Δὲν βλέπομεν τί γίνεται περὶ ἡμᾶς; Τὰ ἄλλα ἔθνη χωροῦσιν ἐμπρὸς γοργῶς καὶ ἀδιαλείπτως. Πότε καὶ ἡμεῖς θὰ ἀρωμεν τὸν κράθβατόν μας καὶ θὰ βαδίσωμεν;

ἐπαυσαν πλέον αἱ θαυμάσιαι ἐγχειρήσεις μετὰ τὰς σωστικὰς μεθόδους τῆς ἀντισηψίας· αἱ ἀκτίνες 'Ραϊντγκεν ἀγνοοῦνται· καὶ τέλος, ἐνῶ εἴχομεν εἰσέλθει εἰς ὠραίαν καὶ πλουσίαν ἀμαξοστοιχίαν ἀστραπιαίας ταχύτητος, αἴφνης εὐρισκόμεθα εἰς ἄμορφον, πενιχρὸν καὶ δυσκίνητον λεωφορεῖον· καὶ ἐν ᾧ, ἀναχωρήσαντες, ἐκ Παρισίων φέρ' εἰπεῖν διὰ Λονδῶν, εἴχομεν προγευματίσαι εἰς Παρισίους, σκοποῦντες νὰ γευματίσωμεν εἰς Λονδῶν, τώρα ἀγνοοῦμεν πότε θὰ φθάσωμεν, διότι δὲν θὰ εὐρωμεν ἀτμόπλοιοι εἰς τὸ Καλαί, ἀλλ' ἐν ἰστιοφόρῳ, τοῦ ὁποίου ὁ δρόμος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν καὶ τὰ ρεύματα.

Τὸ φανταστικὸν αὐτὸ ταξίδιον, τὸ πλήρες ἀποτόμων παραλλαγῶν, πρέπει ν' αὐξήσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν πρὸς τοὺς μεγάλους εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος, τοὺς θυσάσαντας ὀλόκληρον τὸν βίον των ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐημερίας.

Χρονολογία σπουδαίων ἐφευρέσεων τοῦ 19ου Αἰῶνος.

- 1800 — Στήλη τοῦ Βόλτα πρὸς παραγωγὴν ἠλεκτρισμοῦ. — Μηχανὴ τοῦ 'Ρόβερτς πρὸς παραγωγὴν συνεχοῦς φύλλου χάρτου.
1801. — Πρώτη αὐτοκίνητος δι' ἀτμοῦ ἄμαξα. — Ὑφαντουργικὴ μηχανὴ Ζακάρ (Jacquard).
1802. — Πρώτη χρησιμοποίησις ἀτμακάτου διὰ ρυμούλκησης. — Ἀνακάλυψις τῶν ἀοράτων ὑπεριώδων ἀκτίνων. Οἱ Οὐέδγουδ καὶ Δέβυ συνεχίζουσι τὰς ἐργασίας τοῦ Σάρλ ἐπὶ τῆς φωτογραφίας.
1803. — Δοκιμαί τοῦ Καρπού (Carpue) ἐπὶ τῆς ἠλεκτροθεραπείας.
1804. — Φωταερίον τοῦ Οὐίνδσωρ. — Πρώτος σιδηροδρόμος τοῦ Τρέβιθικ (Trevithick).
1805. — Γαλλανοπλαστικὴ ὑπὸ τοῦ Βρουνιατέλλη.
1806. — Πλεκτικὴ μηχανὴ (τοῦ Jeandeau).
1807. — Πρώτη συγκοινωνία δι' ἀτμοπλοίου μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Ἀλβάνυ.
1808. — Βολταϊκὸν φῶς τοῦ Δέβυ.
1809. — Τηλέγραφος μετὰ πολλὰ σύρματα τοῦ Σωμερίνου (Sommering)
1810. — Ἐφαρμογὴ τῆς ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου εἰς τὴν ἰατρικὴν.
1811. — Ὀπισθογεμέεσ ὄπλον Thornton καὶ Hall.
1812. — Πρώτη πόλις, τὸ Λονδῶν, φωτίζεται διὰ φωταερίου. — Ὁ Σχέλιγγ προτείνει τὸν ἠλεκτρισμὸν διὰ τὴν ἀνατίναξιν τῶν ὑπονόμων.
1813. — Μηχανήμα σακχαροποιίας τοῦ Χόθροδ. — Ἀτμομηχανὴ σιδηροδρομικὴ (τοῦ Hedley).
1814. — Ἐκτύπωσις τῆς ἐφημερίδος «Καιροί» τοῦ Λονδῶν μετὰ περιστροφικὸν πιεστήριον.

— Ναυπήγησις τοῦ «Δημολόγου» ὑπὸ τοῦ Φούλτωνος (πρῶτον ἀτμοκίνητον πολεμικὸν πλοῖον).

1815. — Ὁ μέγας Γάλλος Φρενὲλ ἀρχίζει τὰ πειράματά του ἐπὶ τῆς Ὀπτικῆς καὶ ἀποδεικνύει ἐκτὸς ἄλλων ὅτι φῶς προστιθέμενον εἰς φῶς δύναται νὰ παραγάγῃ σκότος. — Ὁ Δέβη ἀνακαλύπτει τὸν ἀκίνδυνον λύχρον διὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα.
1816. — Πρῶτον ποδήλατον ἢ τροχόλατον.
1818. — Ὁ Βρουνὲλ λαμβάνει προνόμιον διὰ τὴν κατασκευὴν ὑπογείων σηράγγων (τοῦνελ). — Ὁ 'Ερστεδ ἀνακαλύπτει τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων ἐπὶ τῶν μαγνητῶν.
1819. — Ὁ Λάενεκ ἀνακαλύπτει τὴν στηθοσκοπήσιν καὶ τὸ στηθοσκόπιον.
1820. — Ἀνακάλυψις τῆς κινήσεως ὑπὸ τῶν Πελλετιέ καὶ Καθαντοῦ.
1821. — Ὁ Φρενὲλ ἐφευρίσκει τοὺς διὰ κλιμακωτῶν φακῶν φάρους.
1823. — Ὑδροποίησις ἀερίων ὑπὸ τοῦ Φαραδέυ.
1825. — Πρώτη τακτικὴ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία εἰς τὸν κόσμον Στῶντον καὶ Δάρλικτον τῆς Ἀγγλίας.
1827. — Ἀνακάλυψις τοῦ ἀργιλίου — Πρῶτα πυρεῖα.
1828. — Ἐφαρμογὴ τοῦ κυλινδρικοῦ λέβητος εἰς τὰς ἀτμομηχανάς.
1829. — Ἀνακάλυψις Δαγερτυπίας.
1831. — Ἐρευναὶ τοῦ Φαρδέυ ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπαγωγῆς ρευμάτων. — Ὁ Ἄνρὺ τηλεγραφεῖ τὰ πρῶτα τηλεγραφικὰ σημεῖα. — Δοκιμὴ πρώτης θεριστικῆς μηχανῆς τοῦ Μακόρμικ.
1832. — Ὁ Μόρσ ἐπινοεῖ τὸν τηλεγράφον του.
1733. — Θεριστικὴ μηχανὴ (τοῦ Hussey) τίθεται ἐν χρῆσει. — Παγοποιητικὴ μηχανὴ τοῦ Πέρκινς.
1835. — Ἀνακάλυψις τῆς λαθanoύσης εἰκόνας ἐν τῇ φωτογραφίᾳ ὑπὸ τοῦ Δαγέρ.
1836. — Ὁ 'Εδμόνδος Δέβυ ἀνακαλύπτει τὴν ἀσετυλίνην. — Περίστροφον Κόλτ.
1839. — Πρώτη ἠλεκτροκίνητος λέμβος. — Ὁ Goudeyear ἀνακαλύπτει τὸ καουτσούκ.
1841. — Ἀρτεσιανὸν φρέαρ Γρενέλλης.
1842. — Ἀτμοκίνητος Σφύρα τοῦ Νάσμυθ.
1843. — Ἐγκαίνια τῆς ὑπὸ τὸν Τάμειν σηράγγος.
1844. — Πρῶτον τηλεγράφημα διὰ τηλεγράφου Μόρσ μεταξὺ Οὐάσιγκτωνος καὶ Βαλτιμόρις.
1845. — Νέον περιστροφικὸν πιεστήριον τοῦ Χάου.
1846. — Ραπτομηχανὴ τοῦ Χάου. — Ἀρχίζουσι αἱ ἐργασίαι τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. — Ὁ 'Ρώσσοσ Κρούσελ ἀνακαλύπτει τὸν

ἠλεκτροκαυτήρα. — Ὁ ἰατρός Μόρτων χρησιμοποιεῖ εἰς τὰς ἐγχειρήσεις ὡς ἀναισθητικὸν τὸν αἰθέρα. — Ἀνακάλυψις τοῦ Πλανίτου «Ποσειδῶνος». — Βαμβάκοπυρίτις (τοῦ Shoubein).

1847. — Ὁ ἰατρός Σίμφων χρησιμοποιεῖ ὡς ναρκωτικὸν τὸ χλωροφόρμιον. — Νιτρογλυκερίνη ὑπὸ τοῦ Σοβρέρα.
1850. — Πρῶτον ὑποβρύχιον τηλεγραφικὸν καλώδιον μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.
1851. — Ὁ Μκσὸν ἀνακαλύπτει τὸ ἠλεκτρικὸν ἐπαγωγικὸν πηνίον.
1855. — Ἐφαρμογὴ τῆς μεθόδου τοῦ Βενσέρ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ χάλυβος.
1857. — Χρησιμοποίησις σιδηρῶν δοκῶν εἰς τὰς οἰκοδομίας.
1858. Πρῶτον τηλεγραφικὸν καλώδιον μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης.
1859. — Ἀνακάλυψις πηγῶν μεταλλικοῦ ἐλαίου εἰς Ἀμερικὴν. — Καθέλκυσις εἰς Λονδῶν τοῦ μεγάλου ἀτμοκινήτου «Μέγας Ἀνατολικός». — Φασματοσκοπικαὶ ἐργασίαι τῶν Κίρχωφ καὶ Μπούνσεν.
1861. — Ραπτομηχανὴ ὑποδημάτων (τοῦ Mc Kay).
1862. — Ναυπήγησις τοῦ πρώτου θωρηκτοῦ Μονίτορος ὑπὸ τοῦ 'Εριξεν.
1863. — Λευκὴ πυρίτις (ὑπὸ τοῦ Schalmz).
1865. — Ὁ μέγας Παστέρ ἀρχίζει τὰς περιφημοὺς βακτηριολογικὰς ἐργασίας του.
1866. — Ἠλεκτρομηχανὴ τοῦ Βίλδ.
1867. — Ἠλεκτρομηχανὴ τοῦ Σίμενς.
1868. — Γραφομηχανὴ (τοῦ Sholes)
1869. — Ἐγκαίνια τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.
1870. — Ἠλεκτρομηχανὴ τοῦ Γκράμ.
1871. — Ἐγκαίνια τῆς σηράγγος τῶν Ἀλπεων μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰταλίας.
1872. — Τηλέφωνον τοῦ Βέλ.
1877. — Φωτογράφος τοῦ 'Εδισσῶνος.
1878. — Ἀνακάλυψις τοῦ μικροσκόπου ὑπὸ τοῦ Οὐγ. — Τελειοποίησις τῆς γραφομηχανῆς.
1880. — Ὁ Κόμ μετὰ τοῦ 'Εβερτ ἀνακαλύπτουσι τὸ μικρόβιον τοῦ τύφου, ὃ δὲ ἰατρός Στέρνβεργ τὸ τῆς πνευμονίας.
1882. — Ἀνακάλυψις τῶν μικροβίων τῆς λύσεως ὑπὸ τοῦ Παστέρ καὶ τῆς φθίσεως ὑπὸ τοῦ Κόχ.
1885. — Πρῶτος ἠλεκτρικὸς σιδηροδρόμος εἰς Ἀμερικὴν. — Ἀνακάλυψις τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν (Bellit) ὑπὸ τοῦ Λαμών καὶ τῆς μελινίτιδος ὑπὸ τοῦ Τουρπέν.
1886. — Ἠλεκτρικὴ συγκόλλησις.
1887. — Ἀνακάλυψις τῶν ἠλεκτρικῶν κυμάτων ὑπὸ τοῦ Χέρτζ.
1888. — Θανατικὴ ἐκτέλεσις διὰ τοῦ ἠλεκτρι-

σμοῦ εἰς Ἀμερικὴν. — Κατασκευὴ τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου τοῦ Λήμ.

1889. — Ἐπινικέλωσις τοῦ χάλυβος. — Ἐκρηκτικὴ ὕλη κορδίτη (ἀκαπνος πυρίτις)
1890. — Ἀνακάλυψις τοῦ συνοχέως (ἐνὸς τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τοῦ ἄνευ σύρματος τηλεγράφου) ὑπὸ τοῦ Βρανλύ. — Στοιχειοθετικὴ μηχανὴ (Linotype). — Ἀποπεράτωσις τῆς μεγάλης γεφυρας τοῦ Φόρτ εἰς Σκωτίαν.
1891. — Ἀνακάλυψις τῆς φωτογραφίας τῶν χρωμάτων ὑπὸ τοῦ Λίπμαν. — Ἀτμοκίνητος τουρμπίνη τοῦ Πάρσον.
1893. — Ἀρχαὶ τοῦ ἄνευ σύρματος τηλεγράφου ὑπὸ τοῦ Ποπόφ. — Ἀκτίνες X τοῦ 'Ραϊντγκεν. — Θώρακες πλοίων συστήματος Κρούπ.
1896. — Τελειοποίησις τοῦ ἄνευ σύρματος τηλεγράφου ὑπὸ τοῦ Μαρκόνη.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΤΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ εἰσέρχεται ρεῦμα, προερχόμενον ἐκ τοῦ μεγάλου τοῦ ἰσημερινοῦ ρεύματος, προχωροῦν καὶ διανεμόμενον καθ' ἅπασαν τὴν Μεσόγειον, διαχωριζόμενον καὶ μεταβαλλόμενον ἕνεκα τῆς διαταρακτικῆς ἐπηρείας τῶν περιοδικῶν ἀνέμων, τοῦ ἀποτελέσματος τῶν παλιρροϊῶν, τῶν νήσων καὶ τῶν σκοπέλων.

Παρὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ δύο πατρῶνται ρεύματα ἀντίθετα, ἐξ αὐτῶν τὸ μὲν, τὸ μεγαλύτερον, εἰσάγει εἰς τὴν Μεσόγειον τὰ ὕδατα τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἀντιθέτως φέρεται πρὸς τὰ Γάδαιρα καὶ ἀποδίδει τὸν φόρον εἰς τὸν Ὠκεανόν.

Τὸ πρῶτον ρεῦμα, ὅπερ εἶνε σημαντικόν, συναντᾶ ἐν πρώτοις τὴν Σικελίαν, ἀκριβῶς δὲ παρὰ τὸ Διλύθαιον ἀκρωτήριον διαχωρίζεται εἰς δύο κλάδους, εἰς τῶν ὁποίων προχωρεῖ πρὸς τὸ Ἴόνιον, τὸ δ' ἕτερον ῥεεῖ παραπλευρῶς τῆς βορείου σικελικῆς ἀκτῆς, μεταξὺ τῶν Λιθηρείων νήσων, ὁ ἕτερος δὲ κλάδος, ὃ ἐγγίζων τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Σικελίας, ἀποτόμως διχάζεται πάλιν καὶ τὸ μὲν ἐν παρακλάδιον αὐτοῦ εἰσδύει εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας, ἐνῶ τὸ ἕτερον, ὡς εἴπομεν, ἐξακολουθεῖ τὸν ῥοῦν αὐτοῦ πρὸς τὸ Ἴόνιον Πέλαγος.

Ἡ διακλάδωσις, ἢ διερχομένη διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας, βαίνουσα παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Λιγυστικῆς συνεπάπτεται σχεδὸν πλαγιόθεν μετὰ τοῦ ρεύματος τοῦ ἐρχο-

μένου εκ των Λιπαρείων νήσων, η δε κυκλοτε-
ρης κίνησης του ύδατος η παραγομένη εκ της συγ-
κρούσεως γεννᾷ τὰς τόσον ἐπιφόβους δίνας της
Σκύλλης και της Χαρύβδως.

Μετά τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ βεῦμα τὸ διερχόμενον
διὰ τοῦ πορθμοῦ της Μεσσήνης ἐξακολουθεῖ τὸν
γῦρον πάσης σχεδὸν της δυτικῆς Μεσογείου, βέον
παραπλεύρως της Ἰταλίας και της Προηγγίας,
καὶ ἐξαφανιζόμενον παρὰ τὰς Βιλεαρίδας νήσους.

Ἡ πρὸς τὸ Ἴόνιον χωροῦσα διακλάδιωσις δι-
χάζεται ἐπίσης, και τὸ μὲν ἐν σκέλος κατέρχε-
ται πρὸς τὴν Μελίτην και τὸ Λιθυκὸν πέλαγος,
ἐνῶ τὸ ἕτερον ἀνέρχεται πρὸς τὸ Ἀδριατικόν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐν ἀρχῇ πικραρρέει τὴν
Δαλματιαν και τὴν Ἰστρίαν, εἶτα δὲ στρεφόμε-
νον πρὸς δυσμὰς ἐγγίζει τὴν βενετικὴν παραλιαν
και κατέρχεται παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν
της Ἰταλικῆς χερσονήσου μέχρι τοῦ Ὀτράντου
ἐνθα συννεοῦται μετὰ τῶν λοιπῶν βευμάτων.

Σ.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸ ἡμέτερον ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν
διεθίβασε τὸ ἐν Ἀμβέρσῃ διεθνὲς στατιστικὸν
γραφεῖον τοῦ ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται
ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὑπουργείου τοῦ ἐμπο-
ρίου, στατιστικὴν τοῦ ἐμπορίου της Ἑλλάδος
ἀπὸ τοῦ 1845 μέχρι της σήμερον. Ἐξ αὐτῆς
μεταδίδομεν τὰς ἐπομένως πληροφορίας.

Ἡ Ἑλλάς τὸ 1845 εἰσήγεν ἐμπορεύματα
ἀξίας 22,300,000 και ἐξῆγεν 11,000,000 φρ.

Τὸ 1860 ἐξῆγεν 26,931,412 φρ. και εἰσήγε
53,979,899 φρ.

Τὸ 1880 εἰσήγεν ἐμπορεύματα ἀξίας 114,
723,000 φρ. και ἐξῆγεν ἀξίας 41,684,000 φρ.

Τὸ 1890 ἐξῆγεν ἐμπορεύματα ἀξίας 107,
777,808 και εἰσήγεν 120,785,604 φράγκων.

Τὸ 1900 εἰσήγεν ἐμπορεύματα 129,986,066
φράγκων και ἐξῆγεν 102,089,618.

Τέλος τὸ 1902 εἰσήγεν ἐμπορεύματα 134,
891,307 φρ. και ἐξῆγεν 80,136,829 φρ.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποτόμως φαίνεται ἡ
ἐξαγωγή ἐλαττωθεῖσα κατὰ 22 ἑκατομ. φρ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στατιστικὴν, ἡ Γερμανία
τῷ 1901 εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορεῦ-
ματα ἀξίας 12,255,343 φράγκων.

Ἡ δὲ Ἑλλάς εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν 37,252,
929 φράγκων.

Ἡ Αὐστρία εἰσήγαγεν ἀξίας 17,193,426

φρ. Ἡ δὲ Ἑλλάς εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν 8,777,
680 φράγκων.

Τὸ Βέλγιον εἰσήγαγεν ἀξίας 3,487,217 φρ.
Και ἡ Ἑλλάς εἰς αὐτὸ 6,763,923 φρ.

Ἡ Γαλλία εἰσήγαγεν ἀξίας 14,229,557 φρ.
και ἡ Ἑλλάς εἰς αὐτὴν 9,216,763 φρ.

Ἡ Ἀγγλία κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰσήγαγεν
ἀξίας 31,161,353 φρ. και ἡ Ἑλλάς εἰς αὐτὴν
28,852,042 φρ.

Ἡ Ἰταλία ἀξίας 5,638,212 φρ. ἡ δὲ Ἑλ-
λάς εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν 4,218,242 φρ.

Αἱ Κάτω Χῶραι εἰσήγαγον 1,147,506 φρ.
και ἡ Ἑλλάς εἰς αὐτὰς 8,535,307 φρ.

Ἡ Ρουμανία ἀξίας 2,284,994 φρ. και ἡ
Ἑλλάς εἰς αὐτὴν 1,423,811,

Ἡ Ρωσία εἰσήγαγεν ἀξίας 31,140,888 φρ.
ἡ δὲ Ἑλλάς μόνον 730,281 φρ.

Ἡ Τουρκία ἀξίας 11,623,606 φρ. ἡ δὲ Ἑλ-
λάς εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν ἀξίας φρ. 5,488,654.

Ἡ Αἴγυπτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα
ἀξίας 413,749 φρ. ἡ δὲ Ἑλλάς εἰς αὐτὴν φρ.
3,722,016.

Αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι εἰσήγαγον τὸ 1901
εἰς τὴν Ἑλλάδα φρ. 2,906,760 και ἡ Ἑλλάς
εἰς αὐτὰς 5,747,099 φράγκα.

Τέλος ἄλλαι χῶραι εἰσήγαγον 7,004,690
και ἡ Ἑλλάς εἰς αὐτὰς ἐν ὅλῳ 3,235,581 φρ.

Κατὰ τὸ 1845 κατέπλευσαν εἰς ὅλους τοὺς
λιμένας της Ἑλλάδος πλοῖα 4,250 τόνων
708,206.

Τὸ 1890 κατέπλευσαν πλοῖα 6,117 τόνων
2,476,862.

Τὸ 1902 6,250 πλοῖα τόνων 4,040,401.

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Ἀκίνδυνος ἀμφοτέροις (ἀδυνάτω και δυνατῷ ἀνθρώ-
πῳ) συμβίωσις εἶναι μόνη ἡ εἰς δικαίους νόμους ὑπο-
ταγή, δι' ἧς φυλάσσεται και ἡ κοινὴ εὐδαιμονία. Τού-
του ἕνεκα και ἡ ἱερὰ ἡμῶν θρησκεία, διδάσκουσα τὴν
ἀδελφικὴν ἰσότητα, καταδικάζει τὰς ἄσιανὰς κατακυ-
ριεύσεις και τὰς φαρισαϊκὰς πρωτοκλισίας, παραγ-
γέλλουσα συγχρόνως νὰ ὑποτασσώμεθα τοῖς ἡγουμέ-
νοισι ὡς κολασταῖς της ἀνομίας.

Ἀδαμάντιος Κοραΐς.

Ἐν γένει τὰ ἐννέα δέκατα της ἡμετέρας εὐδαιμο-
νίας στήριζονται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ της ὑγείας. Μετὰ
ταύτης πάντα ἀποβαίνουν πηγαὶ ἡδονῆς· τούναντιον
ἄνευ ταύτης οὐδενὸς ἐξωτερικοῦ ἀγαθοῦ δυνάμεθα ν'
ἀπολαύσωμεν ὁποῖας δὴποτε φύσεως ἂν εἶναι τοῦτο
και αὐτὰ δὲ τὰ ὑποκειμενικὰ ἀγαθὰ, οἷα αἱ ἀρεταὶ
τοῦ πνεύματος, της καρδίας, τοῦ χαρακτήρος, μειοῦν-
ται και φθείρονται ὑπὸ της νοσηρῆς καταστάσεως.

Σοπερχάουερ.

Οὐδεμία εὐτυχία ἐπὶ της γῆς εἶναι σωτηριωδε-
στέρα, ἢδυτέρα και ἀγνοτέρα ἢ παιδικὸν στόμα εἰς
τὸ στόμα σου και χεῖρ παιδικὴ εἰς τὴν χεῖρά σου.

Χαίσε.

Ἡ φύσις ἀνέθεσεν εἰς τὴν γυναῖκα τὴν κηδεμονίαν
της ἀνθρωπότητος. Ἡ γυνὴ φροντίζει περὶ τῶν δυσ-
τυχιῶν, περιποιεῖται και περιβάλλει ὄσους ἀγαπῶμεν,
αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγαθοποιὸς πρόνοια, ἡ προϊσταμένη της
οἰκογενειακῆς ἐστίας.

Σμαίλε

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Υγιεινὴ τῶν ποτῶν

Περὶ της ἐπὶ της πέψεως ἐπενεργείας τοῦ
τεῖου, τοῦ καφέ και τοῦ κακάου ἐδημοσίευσεν διά-
σημος ἰατρός τὰ ἀποτελέσματα πολλῶν πειραμά-
των, τὰ ὁποῖα ἀπέδειξαν, ὅτι τὰ τρία ταῦτα
ποτὰ βραδύνουσι τὴν πέψιν και τὴν ἀπορρόφησιν
τῶν ἀζωτικῶν στοιχείων τῶν τροφῶν. Οὗτος
φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πειραμάτων αὐτοῦ
δικαιοῦται νὰ δώσῃ τὰς ἀκολουθοῦσας συμβουλὰς
ἀφορώσας εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τριῶν τούτων πο-
τῶν. 1ον Δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ εἰσάγῃ τις εἰς
τὸν στόμαχον ὕλας, αἵτινες ἐμπεριέχουσι πολὺ
λευκωμα, ταυτοχρόνως μεθ' ἐνὸς τῶν προμνη-
σθέντων ποτῶν, ἐπειδὴ ἡ χώνευσις παρακαλύε-
ται δι' αὐτῶν, μολονότι πολλάκις ὑπάρχουσι
ἐξαιρέσεις. Ἡ ἀπορρόφησις ἐνδέχεται νὰ λάβῃ
χώραν ταχέως ἐν τούτοις με ἀπώλειαν θρεπτι-
κῶν οὐσιῶν· ἀφ' ἐτέρου ἐπιταχύνεται ἡ πέψις
ἀμυλωδῶν ὑλῶν διὰ τοῦ τεῖου και τοῦ καφέ. Τὸ
λευκωματώδες τοῦ ἀλεύρου ἐπηρεάζεται ὡς πρὸς
τὴν διάλυσιν αὐτοῦ ὀλιγώτερον ὑπὸ τοῦ τεῖου,
ἐνῶ ὁ καφὲς οὐσιωδῶς παρακαλύει αὐτὴν· τὸ κα-
κόν προσεγγίζει μᾶλλον εἰς τὴν ιδιότητα τοῦ
τεῖου. 2. Τὰ αὐτὰ εἶνε ἡ καλλιτέρα ζωικὴ τροφή
μεθ' ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω ποτῶν. 3 Ἡ τυρίνη τοῦ
γάλακτος ἀπορροφᾶται εἰς μέγαν βαθμὸν ὑπὸ τοῦ
στομάχου, ὅπταν συνοδεύεται ὑφ' ἐνὸς τῶν πο-
τῶν τούτων. 4. Ἡ πέψις τοῦ μετὰ γάλακτος
παρασκευαζομένου ἄρτου βραδύνει μετὰ τοῦ τεῖου·
τὸ κακόν και ὁ καφὲς τούναντιον ἐπιταχύνουσι
ταύτην.

Ἐργατικότης ἑκατομμυριοῦχου.

Ὁ κ. Φραγκλῖνος Φορρέλ, υἱὸς τοῦ μεγάλου
ἀμερικανοῦ βιομηχάνου, εἶναι κάτοχος ἑκατομ-
μυρίων και ὅμως ἐργάζεται 10 ὥρας
καθ' ἐκάστην. Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐργαστάσιον τὴν
ἡν της πρωίας, εἰς τὴν πρώτην τοῦ κώδωνος
κροῦσιν καθ' ἣν ὥραν εἰσέρχονται οἱ ἐργάται.
Δὲν παύει δὲ ἐργαζόμενος μέχρι της 10 ἑσπερινῆς

ὅποτε ἐπανέρχεται εἰς τὴν πατρικὴν στέγην. Ἡ
μὲς Ἑλίζα Φορρέλ, θυγάτηρ τοῦ κ. Φορρέλ πα-
τρός, κατέχει τὴν θέσιν στενογράφου εἰς τὰ
γραφεῖα τοῦ καταστήματος και ἐκπληροῖ συγ-
χρόνως τὰ καθήκοντα γραμματέως. Ἡ ὑπὸ τοι-
ούτους ὄρους ἐκτελουμένη ἐργασία προάγει τὸ
κατάστημα και ἀποφέρει κολοσσιαῖα κέρδη.

Ἡ παραγωγή τοῦ χαλκοῦ

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ παραγωγή τοῦ χαλ-
κοῦ ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ παραγωγή
αὐτοῦ ἀνῆρχετο εἰς 9,000 τόνους και μέχρι τοῦ
1885 ὁ ἀριθμὸς δὲν ἠξήθη κατὰ πολὺ. Αἰφνι-
δίως εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἰς διάστημα ὀλιγώ-
τερον δεκαπενταετίας ἡ παραγωγή ἠξήθη τερα-
στῶς. Κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἡ παραγωγή ἀνήλθεν
εἰς 513,000 τόνους, ἐνῶ ἡ παραγωγή ὀλοκλήρου
τοῦ παρελθόντος αἰῶνος δὲν ὑπερέβη τὰ 9 1/2
ἑκατ. τόνων.

Οἱ πόδες τῶν Κινέζων

Μία Κινεζικὴ ἐφημερὶς δημοσιεύει ἐπιστολὴν
της προέδρου ἐταιρείας ὑπὸ τὸν τίτλον «Τιὲν
Ἰσοῦ Χουί» (ἐταιρεία φυσικῶν ποδῶν). Τὸ περι-
εργότατον τοῦτο σωματεῖον ἰδρύθη ἀπὸ τινος και
σκοπὸς αὐτοῦ εἶνε ἡ κατάργησις τοῦ ἐν Κίνα ἐπι-
κρατοῦντος βαρβαρωτάτου ἐθίμου της περιοριστι-
κῆς στρεβλώσεως τῶν ποδῶν τῶν γυναικῶν, χά-
ριν κομψότητος. Ἡ ἐπιστολὴ της προέδρου ζητεῖ
ἀπὸ τοὺς ἐν Κίνα ἐρχομένους ξένους νὰ συντελῶ-
σιν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τοῦ συνδέσμου συμπράττον-
τες κατὰ της συνθηεῖας ταύτης, ἧτις μαστίζει
ἀνέκαθεν τὴν χώραν. Αἱ νεάνιδες ἐν Κίνα μέ-
νουσι πάντοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔχουσαι αἰωνίως κε-
κλεισμένους τοὺς πόδας των ἐντὸς ἀλγθινῶν βα-
σανιστηρίων, ἅτινα ἐμποδίζουσι τὴν ἀνάπτυξιν
αὐτῶν. Καὶ μετὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν χρῆσιν δὲν
δύνανται πλέον νὰ σταθῶσιν εἰς τοὺς πόδας των
και τὸ κακὸν εἶνε ἀφόρητον. Ἡ ἐταιρεία προσ-
δεύει. Ἐλπίζεται δὲ και ἡ ταχέια τοῦ κακοῦ περι-
στολή.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν ὁ πλη-
θυσμὸς τοῦ Λονδίνου μεθ' ὅλων τῶν προαστείων
αὐτοῦ ἀνήρχετο εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος
ἔτους εἰς 6,581,402 κατοίκους ἐνδοναίτωμένους
εἰς 1,019,546 οἰκίας και εἰς ἄλλας οἰκοδομὰς.
Ὁ πληθυσμὸς μόνον τοῦ Λονδίνου ἄνευ τῶν
προαστείων ἀνέρχεται εἰς 4,536,541 ψυχὰς. Ὁ
ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν. Εἰς 1000 ἀνδρας ἀντι-
στοιχοῦσιν 1118 γυναῖκες.

Προστασία τῶν πτηνῶν.

Ἡ ἀπὸς ὑποστήριξιν τῶν πτηνῶν ἑταιρεία ἐν Ἰταλίᾳ ἀπήντησε τελευταίως αἰτησιν εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἰταλίας Ἑλένην, ζητοῦσα τὴν κατάργησιν τοῦ κυνηγίου τῶν πτηνῶν. Ἡ Ἀνασσα ἀπήντησεν ὅτι ἐργάζεται καὶ θὰ ἐμποδίσῃ κατὰ δύναμιν τὸν ὄλεθρον τῶν ἀθῶν πλασμάτων, τὰ ὅποια φονεῦνται καθημερινῶς.

Ἡ μακροζωία ἐν Βουλγαρίᾳ.

Φαίνεται ὅτι ἡ μακροζωία εἶναι σύνηθες φαινόμενον μεταξὺ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Βουλγαρίας καθότι μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1900 ὑπῆρχον ἐν ὅλῃ τῇ ἡγεμονίᾳ 1065 ἄνδρες ἀριθμοῦντες ἡλικίαν ἄνω τῶν 100 ἐτῶν, 350 ἔχοντες ἡλικίαν ἄνω τῶν 105 ἐτῶν, 227 ἄνω τῶν 110 ἐτῶν, 66 ἄνω τῶν 115 ἐτῶν, 123 ἄνω τῶν 120 ἐτῶν, καὶ 8 ἐσχατόγηροι φθάσαντες εἰς τὴν μυθώδη ἡλικίαν τῶν 125—130 ἐτῶν! Αἱ ἐν Βουλγαρίᾳ ἐσχατόγηροι γυναῖκες ἀριθμοῦσαι ἡλικίαν 100 μέχρις 125 ἐτῶν ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀπίστευτον ἀριθμὸν τῶν 2 130 γυναικῶν. Ταῦτα διαπιστοῖ ἡ δημοσιευθεῖσα ἐπίσημος βουλγαρικὴ στατιστικὴ.

Πτώμα 15 αἰῶνων.

Πρὸ τινος ἐργάται σκάπτοντες ἐν Βερολίῳ πλησίον τοῦ Βερδὲν ἀνεκάλυψαν ἀνθρώπινον πτώμα. Ἐξετάσεως γενομένης ἐγνωσθῆ ὅτι τὸ πτώμα τοῦτο εὑρίσκειτο τεθαμμένον ἀπὸ 15 αἰῶνων καὶ πλέον. Εὑρίσκεται εἰς καλλίστην κατάστασιν καὶ φέρει εἰσέτι τὴν κόμην, τὸ δέρμα δὲ μόνον ἔλαβε μελανὴν χροίαν. Ἡ στάσις τοῦ πτώματος καὶ αἱ ὀπισθεν δεδεμέναι χεῖρες μαρτυροῦσιν ὅτι πρόκειται περὶ ἀνθρώπου καταδικασθέντος εἰς θάνατον, τοῦ ὁποίου ἡ θανατικὴ ἐκτελεσις ἐγένετο κατὰ τὸν βάρβαρον τρόπον τῶν Γερμανῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ Τάκιτος ἀναφέρει ὅτι ἐν Γερμανίᾳ οἱ προδόται τῆς πατρίδος ἐρρίπτοντο διὰ τῆς βίας ἐντὸς βάλτου καὶ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πηλοῦ. Πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ἔδενον τὸν καταδικασμένον διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ σπαδάξῃ. Τὸ ἀκαλυφθὲν πτώμα ἐστάλη εἰς τὸ ἐθνογραφικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου.

Ἡ νέος Πάπας.

Ὁ Πάπας Πίος ὁ I ἐξήκολουθεῖ τὰς ἐν τῷ Βατικανῷ μεταρρυθμίσεις. Δὲν ἐννεεῖ νὰ τρώγῃ, ὅπως οἱ προκατόχοί του, ἐντὸς χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν, καὶ ἐξήτησε ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὰ διὰ κοινῶν παρεψίδων. Μαθὼν ὅτι τὸ εἰς τὰ μαγειρεῖα ἐργαζόμενον προσωπικὸν δὲν εἶχε δικαιοῦματα εἰς τὴν τροφήν, ἀλλ' ὅτι ὤφειλε νὰ

τρέφῃται διὰ τοῦ μισθοῦ του, διέταξε νὰ τρώωσι δωρεὰν ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἐν τῷ Βατικανῷ ἐργαζόμενοι. Ὁ γενικὸς ἐπιστάτης παρετήρησεν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα ὅτι καταργεῖται οὕτω παλαιωτάτη συνήθεια, ἀλλ' ὁ Πάπας ἀπήντησεν.

— Ἰσῶς εἶναι παλαιὰ ἡ συνήθεια, ἀλλὰ δὲν εἶναι διὰ τοῦτο καὶ διόλου σεβαστὴ. Ὅταν ἀρνήται τις τὴν τροφήν εἰς τοὺς ὑπηρετάς, τοὺς ἀναγκάζει νὰ κλέπτωσιν.

Ἐμαθε πρὸ ὀλίγου ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ὅτι αἱ μοναχαὶ ἐδώρησαν εἰς τὰς τρεῖς ἀδελφάς του ὠραίους πῖλους. Ὁ Πάπας διέταξε νὰ ἐπιστραφῶσιν ἀμέσως λέγων ὅτι αἱ ἀδελφαὶ του ποτὲ δὲν ἐφόρεσαν τοιοῦτους πῖλους, καὶ ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταμορφωθῶσιν εἰς μεγαλοπρεπεῖς κυρίας, διότι ὁ ἀδελφός των ἔγεινε Πάπας.

Κολοσσαία διώρυξ.

Κολοσσαία διώρυξ πρόκειται νὰ ἐνώσῃ τὸ Σικάγον μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διὰ τῶν μεγάλων λιμνῶν Οὐδσῶνος καὶ Νέας Ὑόρκης. Ἡ διώρυξ θὰ ἔχῃ πλάτος κατώτατον 65 μέτρων καὶ βάθος μέτρων 6 40. Ἡ διώρυξ θὰ ἔχῃ χῶρον ἰκανὸν νὰ περιλαμβάνῃ ὄχι μόνον τὰ φορητὰ τῶν 8,000 τόννων, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ μεγάλα σκάφη, ὅσα διαπέουσι τὰς ἀπεράντους λίμνας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰ ἐννέα δέκατα τῶν πλοίων, τὰ ὅποια καταπέουσι εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης. Αἱ δαπάναι τῆς κατασκευῆς τῆς διώρυγος ὑπολογίζονται εἰς ἕν δισεκατομμύριον φράγκων, ποσὸν σχετικῶς μικρὸν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἀμερικανῶν, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψει τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τῆς ὁποίας θὰ καταστῇ θαλάσσιος λιμὴν τὸ Σικάγον, πόλις ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς παραλίας πλέον τῶν 1,500 χιλιομέτρων.

Ἡ πρώτη ῥαπτομηχανή.

Γνωρίζετε ἀπὸ πότε χρονολογεῖται ἡ πρώτη ῥαπτομηχανή; Τὸ 1877 ὁ Ἰωσήφ Χαδερόπεργερ, εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἀνηγέρθη ἐσχάτως ἀνδριὰς ἐν Τυρόλῳ, καὶ οὐ ἐτελέσθησαν ἀρτίως τὰ ἀποκαλυπτήρια, ἐπαρουσίασε τὴν πρώτην ῥαπτομηχανὴν εἰς τὴν αὐστριακὴν βιομηχανικὴν Ἀκαδημίαν. Ἐδέχθη τότε πολλὰ συγχαρητήρια, ἀλλ' οὐδεμίαν ὑποστήριξιν ὅπως ἐκμεταλλεῖται τὴν ἐφεύρεσιν. Εἰργάσθη τριάκοντα ἔτη πρὸς τελειοποιῶσιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' οὐδεὶς οὔτε τὸν ἐνεθάρρυνεν οὔτε τὸν ἐδοθήθησε, καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς πτωχοκμεῖου. Ἄλλοι ὠφελήθησαν βραδύτερον ἐκ τῆς ἰδέας καὶ ἡ ῥαπτομηχανὴ κατέκτησε τὸν κόσμον.